

spoisthaberler

TMMOB Şehir Plancıları Odası
İstanbul Şubesi
Elektronik Bülteni
Kasım – Aralık 2009
Ocak 2010

YARIŞMALAR ÇALIŞTAYI - II HAZIRLIK TOPLANTISI 11 KASIM 2009 TARİHİNDE ODAMIZDA YAPILDI

MSGSÜ Öğretim üyesi İnci Şahin Olgun, GYTE Öğretim üyesi Murat Yıldız, Sertaç Erten, İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanımız Erhan Demirdizen, Şube Sekreterimiz Tayfun Kahraman, Yönetim Kurulu üyemiz Öznur Akalın ile Şubemiz çalışanları Gökçen Taşkın ve Yılma Karatuna'nın katılımıyla gerçekleşen hazırlık toplantısının amacı Yarışmalar konusunun şehir planlama ve diğer disiplinler arasındaki bağının irdelenip, öğrencilerin yarışmalara katılımının artırılması yönünde uygulama arayışlarını bulmak olmuştur. Bu kapsamda, *kentsel tasarım projesinin* kavramsal tanımının öğrencilik süresince üniversitelerde etkin biçimde verilemediği, yarışmalar konusunda yerel yönetimlerin teşvik edici olmaları gerektiği, yarışmaların hazırlık-yapım ve uygulama safhalarının önemi, ülkemizdeki yerel yönetimlerin uygulama safhasında projelere müdahale edebilmekte oldukları, bunun *şeffaflıkla* yürütülmesi gerektiğinin önemi, yarışmalara hazırlık safhasında şehir plancılarının *yön gösterici rol* üstlenmeleri gerektiği, yarışma şartnamelerinin ortaya çerçeve koymakta olduklarının fakat değerlendirme ölçütleri sunmadıkları, uygulama safhasında rafa kalkan çok sayıdaki proje ile müellif haklarına yapılan tecavüz, Odalar-sivil toplum ve kamunun yarışmalara *katılımının* önemi ve

Yarışmalar Çalıştayı serisi sonunda yapılan çalışmaların *sonuç bildirgesi* veya rapor şeklinde yayın haline getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Toplantının sonucunda, öğrenci yarışmalarına hız verilmesi, yarışmayı kazanan öğrencilere staj ya da iş imkanı oluşturulmasının sağlanması ve öğrencileri yarışmalara çekecek teşviklerin ortaya konması gerektiği ortaya çıkmıştır.

14-15 KASIM ÜCRETLİ VE İSSİZ MİMAR, MÜHENDİS ve ŞEHİR PLANCILARI KURULTAYI

Eylül ve Ekim ayları boyunca Odamız bünyesinde kurduğumuz komisyon tarafından yürütülen toplantılarla ve 31 Ekim Cumartesi günü üyelerimizin katılımıyla gerçekleştirilen Çalıştay'la hazırlanılan Ücretli ve İssiz Mühendis Mimar ve Şehir Plancıları Kurultayı TMMOB'a bağlı meslek odalarının geniş katılımıyla İTÜ Maçka Kampüsü Mustafa Kemal Anfisinde gerçekleşti. İki gün süren ve meslek odalarının meslek alanlarında yaşanan sorunları dile getirerek çözüm önerilerini tartıştığı Kurultay'da Şehir Plancıları Odası'nın sunduğu önerge başlıkları aşağıdaki gibidir:

1 Ücretli mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamını belirleyen yasalar.

İki senede bir düzenli olarak TMMOB ÜİMMŞP kurultayının gerçekleştirilmesi. TMMOB'un istihdam artışına, çalışma saatlerinin düşürülmesine ve iş hacmi ve çalışan sayısına yönelik çalışma yapılarak standartların belirlenmesi. Bu çalışmanın yapılabilmesi için TMMOB ve Odalarda çalışma komisyonlarının kurulması. TMMOB'a bağlı mesleklerin Kamu kurumlarında istihdamının artırılmasına yönelik norm kadro kapasitesinin artırılması doğrultusunda bu mesleklerin kamu kurumlarında hangi oranlarda istihdam edilmesi gerektiğine dair çalışma yapılması.

2 Ücretli mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma koşulları

İş güvenliği
Kamu ve özel sektörde işyeri dışındaki çalışmaların farklı ücretlendirilmesi.

3 Ücretli mühendis, mimar ve şehir plancıları için asgari ücret ve ücret

TMMOB'un en az ücret belirleme aşamasında mesleğin etik açıdan suistimal edilmemesini sağlayıcı ve mesleki gelişim için harcamaların önünü açacak iyileştirmeleri de göz önünde bulundurması, ve belli dönemlerde bunu güncellemesi
TMMOB'ca insanca yaşam koşullarının uygun en az ücretin belirlenmesi.
Odalarda uygulanan en az ücret yönetmelikleri ve vize uygulamasında çalışanların TMMOB'ca belirlenecek en az ücret miktarını denetlenmesinin sağlanması

En az ücretin denetlemesi konusu
En az ücret belirlenmesi hususunda insani yaşam koşullarına uygun ve mesleki gelişim için gerekli payın da göz önünde bulundurulması

4 Kamu ve özel sektörde çalışan ücretli mühendis, mimar ve şehir plancılarının özlük hakları ve iş güvencesi

İş kapsamının yönetmelik ve sözleşmelerde net olarak tanımlanması ve belirsiz ifadelerin kaldırılması.

Ek mesai düzenlemeleri, sigorta bedelinin eksik yatması veya yatmaması, proje bazlı personel alımlarında yaşanan mağduriyet, maaşların zamanında yatırılmaması veya eksik yatırılması ve iş güvenliği konularını detaylı olarak çerçevlendiren bir **tip sözleşme** hazırlanması ve bu tip sözleşmenin uygulanmasına yönelik çalışmaların tüm TMMOB örgütlerini kapsayan bir çatıda yürütülmesi.
Emeklilik

5 Kapitalizmin dünyadaki ekonomik krizi ve özlük haklarına etkileri

krizin etkilerinin ortaya çıkarılması için profil çalışmasının yenilenmesi.

6 İşsizliğin ve güvencesizliğin mühendis, mimar ve şehir plancıları üzerindeki etkileri

Üyelerin açacağı davalarda tmmobun ve odaların taraf olması.
Dayanışma Fonu oluşturularak kamu yararı ve meslek ilkelerinin savunulması sebebiyle işten atılmalarda kullanılması.

7 Ücretli ve işsiz kadın mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve çözümleri

Tüm iş alanlarında kota uygulamasının hayata geçirilmesine yönelik çalışma yapılması.
Doğum izni
Kreş

8 Özelleştirmenin mühendis, mimar ve şehir plancıları üzerindeki etkileri

Kamuda çalışan sözleşmeli personelin kamu personeli olarak kadroya geçirilmesi,
Kamu ve özel sektörde imzalanan sözleşmelerin hazırlanacak **bir tip sözleşme standardına** uygun hale getirilmesi.
Proje bazlı çalışan istihdam edilmesinde **tip sözleşmenin** geçerli olması.
Kamu kurumlarında taşeron firma üzerinden istihdam edilmelere son verilmesi.

9 Çalışma yaşamında karşılaşılan diğer sorunlar ve çözüm önerileri

İşe alımlarda ırk, din, cinsiyet ve siyasal görüşlere göre ayırım yapılması.

10 Örgütlenme; TMMOB, sendikalaşma, diğerleri

TMMOB çatısı altında özlük hakları konusunda üyelere özellikle hukuki süreçlerde yardımcı olacak bir hukuki danışma birimi kurulması

11 Ücretli mühendis, mimar ve şehir plancıları için istihdam ve eğitim

TMMOB'un YÖK'ün üniversitelerdeki kontenjan artışlarını değerlendirmesi ve bu artışların Odalarla yapılacak veri paylaşımına göre yapılması

TARLABAŞI DERNEĞİ İLE BİR ARAYA GELDİK

16 Kasım günü Tarlabası Derneği Temsilcileriyle bilgi alışverişinde bulunmak için odamızda bir araya geldik. Şube başkanımız Erhan Demirdizen'in ve Şube sekreterimiz Tayfun Kahraman'm ve üyemiz Özgür Temiz yanı sıra aralarında Tarlabası Derneği Başkanı Erdal Aybek'in de bulunduğu dernek temsilcilerinin katıldığı toplantıda Tarlabası Yenileme Projesi kapsamında mağdur olan mülk sahiplerinin durumları değerlendirildi ve hukuki süreçte odamızın vereceği destek vurgulandı.

PLANLAMA ÖĞRENCİLERİYLE TANIŞMA ve BİLGİLENDİRME SEMİNERLERİ

Meslek eğitimine ilk adımını atan şehir plancısı adaylarına Şehir Plancıları Odası'nı tanıtmak ve oda-öğrenci ilişkisini kuvvetlendirmek için İstanbul'daki üç üniversitenin birinci sınıf öğrencileriyle toplantılar yaptık.

İlk ziyaretini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne yapan Şubemizin ikinci durağı 10 Aralık günü İstanbul Teknik Üniversitesi oldu. Son olarak 29 Aralık 2009 tarihinde Yıldız Teknik Üniversitesi

birinci sınıf öğrencileriyle bir araya gelen Şubemiz, öğrencilere oda tarihçesi, örgütlenme biçimi, oda amaçları, meslek alanımıza ilişkin yetkiler, çalışma alanlarımız ve meslekte karşılaşılan sorunlar hakkında bilgilendirmede bulundu, oda-öğrenci ilişkisinin önemi vurgulandı.

ÇİNLİ MESLEKTAŞLARIMIZLA BİLGİ ALIŞVERİŞİNDE BULUNDUK

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Anhui Bölgesi'nde Çin Devleti'ne bağlı olarak kırsal ve kentsel gelişme alanında faaliyet gösteren (Department of Housing and Urban-Rural Development) planlama biriminin temsilcileriyle odamızda biraraya geldik. İki ülke arasında planlama anlayışının farklılaştığı ve benzeştiği noktaların konuşulduğu, mesleki sorunların karşılıklı olarak dile getirildiği toplantıda Çinli Heyet'e Şehir Plancıları Odası'nın çalışmalarından ve İstanbul'da dava konusu ettiğimiz plan çalışmalarından örnekler sunuldu .

ÜYELERİMİZLE ÇEVRE DÜZENİ PLANINI TARTIŞMAYA DEVAM ETTİK

Ekim ayında düzenlediğimiz forumla tartışmaya başladığımız 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planına yönelik açacak olduğumuz davanın içeriğini

belirlemek üzere ikinci bir forum düzenledik.

Toplantı kapsamında, bir önceki forumda öne çıkan başlıklar detaylı olarak ele alınırken çevre düzeni planına açılacak olan davadaki argümanlar toplantıya katılan üyelerimiz arasında oluşturuldu.

İSTANBUL ÇEVRE DÜZENİ PLANI'NA ELEŞTİRİLERİMİZİ YARGIYA TAŞIDIK

Askıya çıktığı günden itibaren yakından incelediğimiz, askı süresinde itiraz ettiğimiz ve sonrasında yaptığımız geniş katılımlı toplantılarla tartıştığımız İstanbul Çevre Düzeni Planı'nı yargıya taşıdı. Konuyla ilgili yaptığımız basın açıklamasını aşağıda okuyabilirsiniz.

İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nce yerel seçimler öncesinde, 13 Şubat 2009 tarihinde kabul edilen, Belediye Başkanı'na 15 Haziran 2009 tarihinde onaylanan 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı hakkında yargıya başvurarak, Plan'ın yöntem ve kararlarını yargı denetimine açtık.

Kuşkusuz ki bu aşamadan sonraki gelişmeler yargıyı ilgilendirmektedir, ancak kamuoyunca bilinmesini isteriz ki, Plan'ın yargıya taşınmasından önce görüşlerimizin dikkate alınması için Odamızca çeşitli yollar denenmiştir. Ancak bu çabalarımıza İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden herhangi bir cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda, planlama alanında uzman meslek insanları, akademisyenler, ilgili meslek odalarının temsilcileri ve şehir plancılarının katılımıyla 21 Mart 2009 tarihinde yapılan paneli, sonraki aylarda tüm şehir plancılarına açık olarak yapılan danışma toplantıları ve forumlar izlemiştir. Bu mesleki toplantılarda, "İstanbul'un Anayasası" dediğimiz Çevre Düzeni Planı'na yönelik uzmanların ve diğer meslek insanların görüşlerine başvurulmuştur.

İstanbul'un planlı gelişmesi, uzmanlık alanımıza girmesi nedeniyle Odamızı ve

üyelerimizi yakından ilgilendiren bir konudur. Bu nedenle, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ve İstanbul için plan üreten tüm kurumların planlama çabalarını Odamız ilgiyle takip etmektedir.

Ancak, bu çabaların sonucu olarak elde edilen Plan'ın öncelikle doğal eşikleri ele alması, İstanbul'daki imar kararlarını ve diğer gelişmeleri buna uygun olarak disiplin altına alması, böylece kamu yararını üstün tutması beklenmektedir. Plan'ın bu konudaki yetersizlikleri Belediye'ye iletilmiş olup, yasal süreler içinde olumlu ya da olumsuz cevap alınamaması üzerine 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı dava konusu edilmiştir.

İnternet sitemiz www.spoist.org üzerinden tam metnine ulaşabileceğiniz dava dilekçemiz ile yargıya taşıdığımız tartışmaların konu başlıkları özetle şunlardır:

1) Çevre Düzeni Planı'nın, İstanbul'da planlama çalışmalarının başlıca sorunu olan imar planı değişikliklerinde olduğu gibi yapı ve nüfus yoğunluğunu arttıracak nitelikte kararlar geliştirdiği ve alt ölçekteki planlarla imar uygulamalarını bu yönde teşvik ettiği görülmüştür.

2) Dava konusu planda öngörülmekte olan on altı milyon nüfus Odamızca gerçekçi bulunmamış; plan kararlarında nüfusun nasıl on altı milyona sınırlı tutulacağına dair düzenlemeleri içeren makro politikalara rastlanmamıştır.

3) Ülkemiz ekonomisi için önemi tartışılmaz olan sanayi alanlarının İstanbul kentinin dışında yapılandırılmasına ve İstanbul'da küresel hizmetler sektörünün geliştirilmesine yönelik Plan kararlarının ekonomik ve toplumsal boyutları bu ölçekteki bir plan için yeterli ölçüde irdelenmemiş, plan kararları ve plan açıklama raporlarında yer almamıştır.

4) Olası bir büyük depreme karşı alınacak tedbirler Plan'da tanımlanmamış, bu nedenle İstanbul'un afet riskine açık yapısı Plan tarafından da sürdürülmüştür.

5) Plan ile belirlenen gelişme konut alanlarında dengeli bir dağılım sağlanamamış, bu alanlar belirlenirken özellikle son yıllarda

TOKİ ve KİPTAŞ'ın geliştirdiği konut projeleri esas alınmıştır. Oysa bu projelerin büyük bir kısmı kamu yararına ve şehircilik ilkelerine aykırılık savıyla yargılanmaktadır.

6) Plan kararları Silivri ve Çatalcadaki mutlak tarım alanlarını tehdit etmektedir. Silivri-Büyükçekmece bölgesinde önerilen yoğun kentsel gelişmeler, tarım alanları, orman alanları ve içme suyu havzalarının korunması bakımından telafisi güç zararlara yol açacaktır. Özellikle Hadımköy'de önerilen sanayi alanları, Büyükçekmece Gölü ve Sazlıdere Barajı'nın birkaç yıl içinde elden çıkarılmasına neden olabilecek bir Plan kararıdır.

7) Plan içme suyu havzalarının korunmasına yeterli hassasiyeti göstermemiş olup, mevcut sanayi tesislerinin buralardan taşınmasını talep ederken konut alanları hakkında aynı kararlılığı göstermemiştir.

8) Küçükçekmece Gölü Havzasının yoğun yapılaşmadan korunmasına ve Sazlıdere Barajı su toplama havzasını olumsuz etkileyen yapılaşmalara yönelik tedbirler Plan kararlarına dönüştürülemedi.

9) Planla İstanbul kentinin neredeyse bütün gelişme yükünün Silivri bölgesine kaydırıldığı görülmektedir. Ancak bu yaklaşım yerinde bir planlama yaklaşımı değildir. Söz konusu bölgenin tarımsal niteliği ve yer altı su varlıkları gibi ekolojik değerlerinin korunması bu yolla imkansız hale getirilmiş olacaktır. Eylül ayında yaşanan sel felaketi de Plan kararlarının gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

10) İstanbul'un üçüncü bir havaalanına ihtiyacının olup olmadığı konusunda ayrıntılı ve tatminkar teknik çalışmalar bulunmadığı ve ayrıca Çorlu Havaalanının gelecekte bu ihtiyacı karşılayabilecek konum ve özellikte olduğu bilindiği halde, Plan'ın tarım alanları üzerinde üçüncü bir havaalanını karar altına almasında şehircilik ilkeleri bakımından isabet bulunmamıştır.

11) Plan Orman 2/B alanlarındaki kaçak yapılaşmaların yasallaştırılmasına yönelik kararlar içermektedir. Bu durum Anayasa'ya, Orman Yasası'na ve Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırıdır.

12) İstanbul Büyükşehir Belediye sınırları içinde bulunan kırsal alanlar ve yerleşmelere Plan'ın koruyucu yaklaşmadığı, buralardaki ekonomik ve toplumsal yapının geliştirilmesine yönelik gerekli tedbirleri almadığı da tespitlerimiz arasındadır. Söz konusu kırsal alanlar ve yerleşimler lüks konut yapılaşmasına açılarak, bu alanların kent için yeni sorun bölgeleri haline gelmesinin önü açılmıştır. Bu kapsamda, özellikle Şile, Ağva ve Riva bölgesinde öngörülen "gelişme" kararları kaygı verici yoğunlukların oluşmasına yol açabilecek düzeydedir.

13) Plan ile koruma altına alınması gereken içme suyu havzaları ve orman alanlarında çeşitli sosyal tesisler ve diğer donatı alanlarının plan kararı haline getirilmesi de, ileride kontrol altına alınması güç olabilecek gelişmeleri cesaretlendirmiştir. Bu kapsamda özellikle üniversite alanlarının da bu donatı alanlarının içinde yapılabilecek olması, mevcut bazı örnekler dikkate alındığında, kaygı vericidir. Ayrıca kentin bütününe yönelik olduğu ifade edilen bu donatı alanlarının kentin hangi üst ölçekli ihtiyacına yönelik düzenledikleri de belirtilmemiştir.

14) Plan'da Haydarpaşa, Galata Limanı, Kartal ve Zeytinburnu'nda "kruvaziyer liman" kararlarının verilmesi hem kıyı kullanımının Anayasa'da belirlenen amaçlar ile sınırlandırılması ilkesine, hem de konu ile ilgili yargı kararlarına aykırıdır. Bunlar içinde özellikle Haydarpaşa ve Galata'daki "kruvaziyer liman" kararlarının kentin kültürel ve doğal varlıklarının korunmasına aykırı yönleri de bulunmaktadır.

15) Plan'ın amacı anlaşılmayan kararları da bulunmaktadır. Bunlar arasında özellikle Marmara Denizi'nde yapılması öngörülen "yapay adalar"dır. Geçtiğimiz haftalarda büyük bir ekonomik çöküntü içerisine giren Dubai'deki uygulamalardan esinlenilerek önerildiği anlaşılan "yapay etkinlik adaları"nın kente nasıl bir getirisinin olacağı, buna karşılık ne kadar maliyetinin olduğu bile değerlendirilmemiştir. İstanbul gibi tarihi ve doğal zenginlikleri her türlü yapay projenin üstünde olan bir kentin planında bu tür önerilerin bulunması, Plan'ın iç bütünlüğünü tartışılır duruma getirmiştir.

16) Plan'ın sonuçları itibariyle vahim kararlarından biri de, kentin merkezi alanlarındaki büyük hastanelerin kentin dış çeperine taşınmasına yönelik kararlardır. Özellikle Çapa, Cerrahpaşa ve Şişli Etfal hastaneleri bu kapsamda ele alınmak istenmiştir. Ancak, söz konusu kamu hastanelerinin kentin merkezi alanlarında bulunması şehircilik ilkeleri açısından teknik bir zorunluluktur.

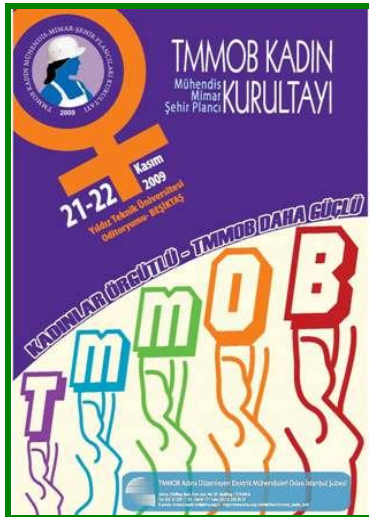
17) Plan, Boğaziçi ve kıyı alanlarının korunmasında da zaaf yaratabilecek kararlar getirmiştir. Özellikle İstinye, Tarabya gibi Boğaziçi alanlarında öngörülen yoğun turizm kullanışları bu kapsamda sakıncalar taşımaktadır.

Kamuoyu tarafından bilinmesini isteriz ki, İstanbul'un planlı bir kent olması herkesten önce şehir plancılarının talep ettiği bir konudur. Ancak bu planın siyasi etkilerden korunmuş olarak bilimsel veriler ışığında hazırlanması da kentin ve kentlilerin yararına olacaktır. Hakkında dava açtığımız 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı bu koşulları yerine getirmemektedir.

Basının ve kamuoyunun bilgilerine sunarız. Saygılarımızla,

TMMOB Şehir Plancıları Odası
İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu

**TMMOB KADIN MÜHENDİSLER,
MİMARLAR VE ŞEHİR
PLANCILARI KURULTAYINA
KATILDIK
21-22 KASIM 2009**

Haziran ayından beri toplam 6 ilde düzenlenen, kadın Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları'nın katkılarını sağlamak, TMMOB organları içinde etkin olarak var olabilmenin önünü açacak örgütlenme modelleri oluşturmak için, Kurultay programı ana başlıklarını kapsayan forum ve bölgesel çalıştayları takip eden Kurultay, 21-22 Kasım tarihlerinde Yıldız Teknik Üniversitesinde gerçekleşti. Eğitimde Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsiyetçi İşbölümü ve İşyeri Pratikleri, Kapitalist Kriz ve Kadınlar, TMMOB'de Kadın Örgütlenmesi olmak üzere dört ana başlık altında gerçekleşen Kurultay'a Odamızı temsilen yönetim kurulu üyemiz Duygu Açar katıldı.

İNTERNET SİTEMİZ YENİLENDİ

Bir süredir teknik sorunlar nedeniyle güncelleme sorunu yaşadığımız web sayfamızı yeniledik. Sade bir tasarıma ve güçlü bir içeriğe sahip olan web sitemizin adresi ise değişmedi. www.spoist.org üzerinden üyelerimizin oda faaliyetlerini ve kent gündemini yakından takip edebileceği sitemizin güncellenmesinde bize yardımcı olan üyemiz Onur Soytürk'e teşekkür ediyoruz.

**DANIŞMA KURULU TOPLANTISI
12 ARALIK 2009**

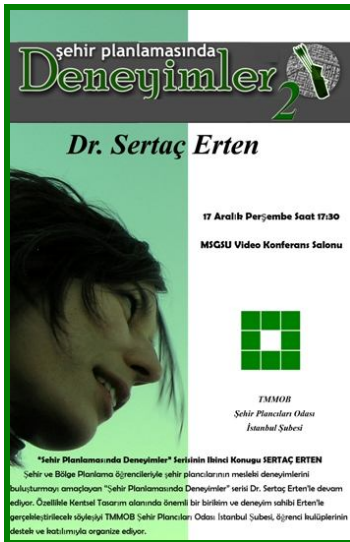
TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi X. Çalışma Dönemi Yönetim Kurulu'nun, genel kurul süreci yaklaşırken dönem boyunca gerçekleştirilen çalışmaları, etkinlik ve gündemdeki tartışmalara yönelik görüşleri

odamız üyeleriyle birlikte gözden geçirmeleri amacıyla bir Şube Danışma Kurulu Toplantısı düzenlendi. 12 Aralık Cumartesi günü saat 13:00'te Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Video ve Konferans Salonunda düzenlenen Danışma Kurulu Toplantısına katılım düşüktü.

Yönetim kurulu üyelerinin yanı sıra odamız üyeleri Kenan Göçer, Özgür Yayla, Müge Yorgancı, Aslı Aygün ve Eylem Bal'ın katıldığı üye Danışma Kurulu Toplantısı'nda Oda faaliyetleriyle ilgili karşılıklı görüş alış-verişinde bulunuldu.

ŞEHİR PLANLAMASINDA DENEYİMLER 17 ARALIK 2009

Şehir ve Bölge Planlama öğrencileriyle şehir plancılarının mesleki deneyimlerini buluşturmayı amaçlayan “Şehir Planlamasında Deneyimler” serisinin ikincisi 17 Aralık 2009 tarihinde Mimar

Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Video Konferans Salonunda düzenlendi. Meslektaşımız Dr. Sertaç Erten'in konuk olduğu söyleşide, meslektaşımız planlama meslek alanında son yıllarda yaygınlaşan “yarışmalar” konusunda deneyimlerini katılımcılarla paylaştı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama bölümü öğrencilerinin yoğun çabalarıyla düzenlenen etkinliğe farklı uzmanlık alanlarından da katılımcılar oldu.

Planlamanın kentsel tasarım alanında uzmanlaşan ve yarışmalar konusunda önemli tecrübeler edinen Sertaç Erten'nin deneyimlerini aktardığı söyleşi, katılımcıların soru ve görüşleriyle sona erdi.

Oda-öğrenci işbirliği ile düzenlenen deneyimler serisi gelecek aylarda öğrencilerin belirleyeceği konularda yapılmaya devam edecek.

YAYIN KURULU TOPLANTISI 5 OCAK 2010

5 Ocak 2010 Yayın Kurulu Toplantısı için üyelerimiz Ebru Küçükler, Rıfat Akbulut, Feran Gezici, Dilek Özdemir, İlknur Karakaş, Şube Sekreteri Tayfun Kahraman ve Sekreter Yrd. Gökçen Taşkın bir araya geldi. Toplantı'da Oda bünyesinde yayıncılığın devam etmesi gerekliliğinin ve periyodik bir yayının önemi vurgulanırken internet yayıncılığına ağırlık verilmesi güzerinde duruldu. Yayın Kurulu, yeni çalışma döneminde tekrar bir araya gelecek.

HAYDARPAŞA İÇİN SEN DE BİR SÖZ SÖYLE

12 Ocak 2010

Haydarpaşa Gar ve Liman'ı çevresinde yapılması düşünülen ve açıklandığı ilk günden beri planlama gündeminde tartışılan Dönüşüm Projesine yönelik hazırlanan 1/5.000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nın Meclis tarafından onaylanması üzerine, tüm süreci ele alan bir panel düzenledik.

İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nün ortaklığıyla düzenlediğimiz etkinlik 12 Ocak Salı günü İTÜ Taşkışla kampüsü 127 No.lu salonda gerçekleşti. Geniş bir izleyici katılımın

gerçekleştiği panelde Haydarpaşa Gar ve Liman çevresi farklı yönleriyle tartışıldı.

“Haydarpaşa İçin Sen De Bir Söz Söyle” panelinin tema yazısını ve etkinlik programını aşağıda okuyabilirsiniz.

Tema

Anadolu'nun İstanbul'a giriş kapısı olarak bilinen tarihi Haydarpaşa Garı ve çevresi, son birkaç yıldır ilgili çevrelerin ve kamuoyunun gündeminden düşmüyor. Yaratılan bu gündemin ilk aşaması, “Haydarpaşa Kanunu” ile başladı. 17.09.2004 tarih ve 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un geçici 5. maddesi ile, Haydarpaşa gar ve liman alanında bulunan hazine malı taşınmazlar, bedelsiz olarak Devlet Demiryolları'na devredildi ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tüm planlama bürokrasisinin etrafından dolaşarak, her ölçekteki imar planını yapıp, her türlü ruhsatı vermeye" yetkili kılındı. Böylelikle, Haydarpaşa'da planlama çalışmaları başlamış oldu.

Ardından, 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun geldi. Kanun'un 32. maddesiyle de tüm bu taşınmazların satış yetkisi; Özelleştirme Yüksek Kurulunca özelleştirme programına alınan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) İşletmesi Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu'na bırakıldı ve yerel yönetimler yetkisizleştirildi. Tam da bu dönemlerde, Haydarpaşa için hazırlanan, ardında yedi adet dev kulenin yükseldiği Dünya Ticaret Merkezi Projesi, gündeme gelerek büyük sarsıntılar yarattı. Bu çalkantılı dönemin ardından, Mayıs 2006'da İstanbul 5 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını

Koruma Bölge Kurulu, alanın üçte birlik bir bölümünü kentsel ve tarihi sit olarak ilan etti. TCDD'nin sit kararını kaldırma amaçlı çabaları karşılıksız kaldı. Bir sonraki aşamada, Büyükşehir Belediyesi ile TCDD arasında 2007'de bir protokol imzalandı ve Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi, Haydarpaşa için Koruma Amaçlı Plan hazırlıklarına başladı. Yapılan iki katılım toplantısı, yeterli kamusal uzlaşmayı ve güven ortamını sağlayamadı. 2009 yılının son günlerinde ise, Haydarpaşa Gar ve Liman Dönüşüm Projesi için hazırlanan plan Büyükşehir Meclisi tarafından onaylandı.

Bu gelişmelere rağmen, süreç, ilgili tüm çevrelerin katılımıyla yeterince tartışılmadı. Bu nedenle, TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü'nün işbirliği ile 12.01.2010 tarihinde "Haydarpaşa İçin Sen De Bir Söz Söyle" adlı bu etkinliği gerçekleştirme kararını aldı. Söz konusu etkinlik, Haydarpaşa Planı'nın onaylandığı bu günlerde, büyük önem taşımakta. Etkinliğin ilk oturumu, "Haydarpaşa'yı Anlamak" başlığı adı altında organize ediliyor; özellikle kent kültürü ve imajı, kentsel miras, endüstri mirası, tasarım ve teknik gibi kavramlar altında, Haydarpaşa yeni bir bakış açısıyla ifade buluyor. "Haydarpaşa'yı Planlamak" başlıklı ikinci oturumda ise, Haydarpaşa için nasıl bir planlama yaklaşımının benimsenmesi gerektiği konusu öne çıkartılıyor; ilkeler ve yaklaşımlar ortaya konuluyor. Etkinliğin Haydarpaşa için söyleyecek bir sözü olan tüm konuklarla interaktif bir biçimde yürütülmesi amaçlanıyor.

Tarih: 12 Ocak 2010 Salı

Yer: İTÜ Taşkışla 127 No.lu Salon

13.30 - 13.40 Açılış Konuşması

Prof Dr. Handan Türkoğlu – İTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölüm Başkanı
Erhan Demirdizen – ŞPO İstanbul Şube Başkanı

13.40 – 14.30 Sunumlar

1. Sunum: "Haydarpaşa'nın Planlama Sürecine Bir Bakış" Yrd. Doç. Dr. Pınar Özden, Öznur Akalın

2. Sunum: "Dünya Limanlarından Örnekler ve Haydarpaşa için Dersler" - Doç. Dr. Zeynep Enlil

3. Sunum: "Yaşayan Kentsel Bir İmge: Haydarpaşa" Yrd. Doç. Dr. Yonca Kösebay Erkan

14.30 – 14.40 Ara

14.40 – 16.15 I. Oturum: Haydarpaşa'yı Anlamak

Moderatör: Doç. Dr. Zeynep Enlil (YTÜ)

-Doç. Dr. Can Binan (YTÜ)

-Yrd. Doç Dr. Yonca Kösebay Erkan (Kadir Has Üni.)

-Prof. Dr. Cengiz Eruzun

-Yrd. Doç. Dr. Gülsun Tanyeli (İTÜ)

16.25 – 18.00 II. Oturum: Haydarpaşa'yı Planlamak

Moderatör: Yrd Doç Dr. Pınar Özden (SPO İstanbul)

-Erhan Demirdizen (ŞPO İstanbul)

-Prof. Dr. Cengiz Giritlioğlu (İTÜ)

-Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy (İTÜ)

-Uğur İnan (İBB Şehir Planlama Müdürlüğü)

-Erol Özyurt (Kadıköy Belediyesi İmar ve Şehircilik Md.)

-Ahmet Turgut (Şehir Plancısı)

18.00-18.30 Değerlendirme

Prof. Dr. Zekai Görgülü (YTÜ)

SAKARYA GAR MEYDANI PLAN DEĞİŞİKLİĞİNE İTİRAZ ETTİK

16 Aralık tarihinde askıya çıkarılan Sakarya Gar Meydanı ve çevresi için yapılan ve 16.000 m² büyüklüğündeki bir alanda ticaret alanı öneren plan değişikliğine olan itirazımızı Sakarya Büyükşehir Belediyesine ilettik.

KONU: 14.12.2009 tarih ve 11/407 sayılı Sakarya Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından onanan ve 16. 12. 2009 Tarihte askıya çıkarılan *Gar Meydanından Başlayıp Mithatpaşa Mahallesi İle Maltepe Mahallesi Kesişme Noktasındaki Spor Tesis Alanına Kadar Devam Eden Demiryolu Güzergahı Ve Çevresini Kapsayan Alanda Yapılan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Plan Değişikliğine* ilişkin itirazımız

14.12.2009 tarih ve 11/407 sayılı Sakarya Büyükşehir Belediyesi meclisi tarafından onanan GAR MEYDANINDAN BAŞLAYIP MİTHATPAŞA MAHALLESİ İLE MALTEPE MAHALLESİ KESİŞME NOKTASINDAKİ SPOR TESİS ALANINA KADAR DEVAM EDEN DEMİRYOLU GÜZARGAHI VE ÇEVRESİNİ KAPSAYAN ALANDA YAPILAN PLAN DEĞİŞİKLİĞİ adlı ve 1/5.000 ölçekli imar planı değişikliği, Adapazarı Gar Binasının ve güzergahının Mithatpaşa'ya taşınmasını, mevcut gar binasının ve çevresinin bulunduğu alana yaklaşık 16.000m² ticaret alanı önerilmesini kapsamaktadır.

Adapazarı kent merkezinde yapılaşmanın ve yaya-araç sirkülasyonunun en yoğun olduğu bir noktada gar binası ve devamında yaklaşık 16.000m²lik bir alana ticaret önerilmiştir. Buna karşılık iki hemzemin geçidin kaldırılması planlanmıştır. Bu büyüklükteki bir ticaret kullanımı, her iki hemzemin geçidin kaldırılması halinde bile merkeze kapasitesinin çok üstünde bir trafik yükü getireceği açıktır. Merkezdeki ulaşım aksları, önerilen ticaret alanını çevreleyen yollar, bu yoğunluğu kaldırabilecek şekilde planlanmış değildir. Önerilen ticaret alanına 2 noktadan ulaşım bağlantısı verilmiştir. Bunlardan biri İtfaiye Caddesi, diğeri Dar Sokak'tır. Ulaşım bağlantıları mevcut kullanımda yaya yolu olarak kullanılmakta ve Çark Caddesi'ne bağlanmaktadır. Çark Caddesi'nin Dar Sokak'la birleştiği noktadan itibaren yaya yolu olarak kullanılıyor olması; bahsi geçen taşıt akslarının genişliklerinin yetersiz olması, önerilen kullanımın oluşturacağı trafik yükü konusunda hiçbir çözüm getirmeyecek; üstelik söz konusu alanda görülen trafik yoğunluğu kaynaklı sorunları katlayarak çoğaltacaktır. Eğer amaç hemzemin demiryolu geçitlerini kaldırarak trafiği rahatlatmak ise yapılan bu değişiklik amaçla açık bir şekilde çelişmektedir.

Söz konusu gar binasının ve güzergahının yerinin değiştirilmesi, kent bütününde arazi kullanım kararlarına, ulaşım ve altyapı sistemlerine doğrudan etki edecek nitelikte bir karar olacağından kent bütününde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak, söz konusu plan değişikliği sınırlı bir alanı kapsamakta ve yapılması önerilen değişikliğin kent merkezinde ve kent bütününde ulaşım,

arazi kullanımı vb. üzerinde yaratacağı etkileri ortaya koymamaktadır. Bu nedenle, bu ölçekteki bir kararın imar planı değişikliği şeklinde ele alınması şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına açıkça aykırıdır.

3194 sayılı imar kanununun eki olan Plan yapımına dair esaslara ait Yönetmelik hükümlerinin 21. Maddesi gereğince 'imar planında bulunan sosyal ve teknik altyapı alanlarının kaldırılması, küçültülmesi ve yerinin değiştirilmesine dair değişiklikleri zorunlu olmadıkça yapılamaz.' Bu plan değişikliği, konusu itibariyle böyle bir zorunluluk taşımamakta; planlamada kamu yararı ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Sonuç olarak yukarıda açıkladığımız gerekçeler doğrultusunda, İmar Kanununun eki olan Plan yapımına dair esaslara ait Yönetmelik hükümlerine aykırı, kamu yararı ilkesini göz ardı eden, plan bütünlüğünü bozucu nitelikteki 12.2009 tarih ve 11/407 sayılı Sakarya Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından onanan ve 16.12. 2009 tarihinde askıya çıkarılan Gar Meydanından Başlayıp Mithatpaşa Mahallesi İle Maltepe Mahallesi Kesişme Noktasındaki Spor Tesis Alanına Kadar Devam Eden Demiryolu Güzergahı Ve Çevresini Kapsayan Alanda Yapılan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği'ne itirazımızı sunar, itirazlarımıza ilişkin yasal haklarımız saklı kalmak kaydıyla, plan değişikliğinin iptal edilerek konunun tekrar değerlendirilmesi için gereğinin yapılması isteğimizi bilgilerinize sunarız.

KENT SEMPOZYUMU VE İL KOORDİNASYON KURULU (İKK) TOPLANTILARINA KATILMAYA DEVAM EDİYORUZ

2009 Aralık ve 2010 Ocak aylarında TMMOB tarafından düzenlenen Kent Sempozyumu ve İl Koordinasyon Kurulu toplantılarına Şubemizi temsilen Yılma Karatuna katılmıştır. Odamızın, 20-21-22-23 Mayıs 2010 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde (Taşkılla Yerleşkesi) gerçekleşecek olan Kent Sempozyumu'na Eylül 2009'da yaşanan İstanbul sel afeti neticesinde afet yönetimi ve sel konusunun işleneceği ve

1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı hakkında hazırlanacak olan bildirimler ile katılımı belirlenen bu süreçte, kente dair sorunlar hakkında çözüm önerileri aranmaya devam edilmiştir.

Şubemiz aynı şekilde, TMMOB bünyesindeki Odaların İstanbul Şubelerinin oluşturduğu İstanbul İl Koordinasyon Kurulu toplantılarına da İstanbul gündeminin şekillenmesi, takibi ve TMMOB çatısı altında birlikte karar verme amacı doğrultusunda katılım göstermiştir.

SANCAKTEPE 1/5000 NAZIM İMAR PLANI'NA İTİRAZ ETTİK

15 Aralık 2009 tarihinde askıya çıkarılan İstanbul Sancaktepe İlçesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda yer alan 2B alanlarına ve İçme suyu havzasına yönelik plan kararlarına planlama ilke ve esaslarına aykırı düzenlemeler barındırdığı gerekçesiyle itiraz ettik. İtiraz dilekçemizi aşağıda okuyabilirsiniz.

Konu: 24.11.2009 tasdik tarihli Sancaktepe İlçesi, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'na itirazımız,

24.11.2009 tasdik tarihli Sancaktepe İlçesi, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı İstanbul Büyükşehir Belediyesince 15.12.2009–15.01.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılmıştır.

Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan planlar üzerinde yapılan inceleme sonucunda belirlenen itiraz konuları aşağıda sıralanmaktadır:

- Planın, 6831 sayılı Orman Kanununun 2. maddesi b bendine göre orman niteliğini kaybetmiş alanlar olarak tanımlanan 2b alanlarının sadece küçük bir kısmını “Ağaçlandırılarak Ekolojik Açıldan Ormanla Bütünleştirilecek Alan” lejantına almış olduğu görülmektedir. 2b sınırları içindeki mevcut yapılaşmalar meskun alanlar olarak gösterilerek

ilgili kanuna aykırı işlem yapılmaktadır. Plan ile ormanla bütünleştirilmesi ve korunması gereken yapılaşma yasaklı 2B alanlarındaki mevcut yasadışı yapılaşma meşrulaştırılmaktadır. Bu nedenlerle 2B alanlarına ilişkin planda yer alan yapılaşma hükümleri Şehircilik ilkeleri ve planlama esasları ile 6831 sayılı Orman Kanununa açıkça aykırıdır.

- Plan genel hükümlerinin A.16. maddesi “Plan bütünlüğü çerçevesinde yer alan, bu plandan önceki planlara göre verilen ruhsatlara uygun olarak yapılan mevcut depolama binaları; tevsii yapılmaması, çevre kirliliğine yol açmaması, ilgili kurumların uygun görüşlerinin olması koşulları ile ekonomik ömürlerini tamamlayınca kadar mevcudiyetlerini sürdürebilirler.” hükmünü getirerek İSKİ İçmesuyu Havzaları Yönetmeliğine açıkça aykırılık göstermektedir. Söz konusu madde; havza içindeki konut dışı yapılaşmalarda öngörülen maksimum E:0,25 değerini aşmakta ve yine yönetmeliğe göre orta ve uzun mesafeli koruma alanlarında yapılması yasaklanan faaliyetlere “ekonomik ömürleri tamamlanana” kadar göz yummuş olacaktır. Yoğun bir yapılaşma baskısı altında olan İstanbul’un içme suyu havzalarında yer alan yapılaşmanın ve sanayi alanlarının desantralizasyonu gerekirken itiraz konusu plan ile geçmişten gelen aykırı yapılaşmalar ve faaliyetlerin sürdürülmesinde ısrar edilmektedir. İçmesuyu havzalarının korunması hususunda son derece sakıncalı olan plan hükümlerinin A.16. maddesi ve plan, İSKİ Kanunu ve yönetmelikleri ile şehircilik ilke ve esaslarına aykırı olarak elde edilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde, yasal mevzuata, planlama ilke ve esaslarına aykırı düzenlemeler barındırdığı tespit edilen Sancaktepe İlçesi, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'na diğer yasal haklarımız saklı kalmak koşulu ile itirazımızı sunarız.

MALTEPE BÖLGE PARKI İÇİN YAPILAN PLAN DEĞİŞİKLİKLERİNİ YARGIYA TAŞIDIK

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 27.08.2009 tarihinde re'sen onaylanan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 20.10.2009 – 20.11.2009 tarihleri arasında askıda ilan edilen "Maltepe Üniversitesi yerleşkesine ait 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı"nı yargıya taşıdık. Dava metnini aşağıda okuyabilirsiniz.

AÇIKLAMALAR

DAVA AÇMA EHLİYETİ YÖNÜNDEN

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek

görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

USUL YÖNÜNDEN

Davalı Bakanlık tarafından 3194 s. İmar Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca dava konusu imar planları re'sen onaylanmıştır. Her ne kadar İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından ilan edilmiş olsa da bu nedenle tarafımızdan sadece Bakanlık davalı olarak gösterilmiştir.

2577 s. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 34. maddesinde ifade edilen "İmar, kamulaştırma, yıkım, işgal, tahsis, ruhsat ve iskân gibi taşınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasında veya bunlara bağlı her türlü haklara veya kamu mallarına ilişkin idarî davalarda yetkili mahkeme taşınmaz malların bulunduğu yer idare mahkemesidir." hükmü gereğince işbu davamız Mahkemenizde açılmıştır.

DAVANIN ESASI HAKKINDAKİ AÇIKLAMALARIMIZ

1 – Dava konusu 27.08.2009 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Maltepe Üniversitesi Yerleşkesine Nazım İmar Planı'nın Açıklama Raporu'nda, plan kararlarının dayanağı olarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 27.01.1998 tarihinde onaylı 1/50.000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım Planı Değişikliği gösterilmiştir. Ancak, söz konusu 1/50.000 Ölçekli Nazım Plan ve Değişiklikleri, 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na 15.06.2009 tarihinde onaylanarak 17.07.2009 tarihinde ilan edilmesiyle geçerliliğini yitirmiştir. Buna karşın, dava konusu imar planı, eski tarihli ve yürürlüğü bulunmayan 1/50.000 Ölçekli Nazım Plan hükümleri dikkate alınarak onaylanmıştır. Bu nedenle, dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı hukuki dayanaktan yoksundur.

3194 Sayılı İmar Kanunu ve eki yönetmelik hükümleri ile diğer ilgili mevzuata göre, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının onaylanarak yürürlüğe girmesinden sonra, eski tarihli üst ölçekli planların yürürlükten kalkması, ya da kademelenme ilişkisi söz konusu ise, alt ölçekli planın üst ölçekli plan

kararlarına göre revize edilmesi gerekmektedir. 1/50.000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım Planı, gerek tür ve gerekse de ölçek olarak mer'î mevzuata göre plan kademelenmesinde yeri olmayan, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının alt kademe planı olduğuna dair herhangi bir yasal düzenleme bulunmayan bir plandır. Mülga İmar ve İskan Bakanlığı'nca onaylandığı 1980 yılının koşullarına göre yapılmış ve yürürlüğe konulmuş, İstanbul'un eski üst ölçekli planıdır. Dolayısıyla da, bugünkü yasal mevzuat uyarınca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca onaylanarak yürürlüğe konulan 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın yürürlüğü ile birlikte hukuki ve teknik geçerliliğini yitirmiştir.

Bu açıklamalar ışığında, 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın onaylanarak aleniyet kazandığı 17.07.2009 tarihinden sonra, eski tarihli ve geçersiz 1/50.000 Ölçekli Nazım Plan hükümleri uyarınca İmar Kanununun 9'uncu maddesine göre 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca re'sen onaylanması yasal düzenlemeler ve hukuk karşısında hukuki dayanaktan yoksun bir işlem ortaya koymaktadır.

2 - 15.06.2009 onay tarihli 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda dava konusu alan kısmen "kentsel ve bölgesel yeşil ve spor alanı" ve kısmen "jeolojik sakıncalı alan"da kalmaktadır. Dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nın dayanağını oluşturan 27.01.1998 onay tarihli 1/50.000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım Planı Değişikliği ile 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı kararları arasından uyumsuzluk bulunmakta olup, bu şartlarda dava konusu 1/5000 ölçekli nazım imar planının yapılmasında 1/50.000 Ölçekli Plan'ın dayanak alınması şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve hukuk kuralları açısından mümkün değildir. Dava konusu imar planı bu yönüyle de imar planlarında kademelenme ilkesine aykırıdır.

Kaldı ki, istikrar kazanmış Danıştay kararlarına göre imar planlarının normlar hiyerarşisinde Yönetmeliklerden dahi üst konumda olduğu tartışmasızdır. Bu durumda bir an için 1/50.000 ölçekli planın halen yürürlükte olduğu düşünülse dahi birbiriyle

çelişen ama daha yeni üst ölçekli plan olan 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın dikkate alınması gerektiği ortadadır.

3 - Dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nın, 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı doğrultusunda İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca yapımına başlanan ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına duyuruları yapılan 1/25.000 Ölçekli İstanbul Nazım İmar Planı'nın onaylanmasına müteakip ve bu plana uygun olarak hazırlanması gerektiği halde, hiçbir zorunluluk olmamasına rağmen Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından aceleyle onaylanmasında kamu yararı bulunmamaktadır.

4 - Dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ile "üniversite alanı" kullanımına ayrılan alanın önemli bir bölümü, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca 09.03.2005 tarihinde onaylı 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı'nda "Bölge Parkı" kullanımında kalmaktadır. Buna rağmen, dava konusu imar planı, yürürlükteki söz konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nı dikkate almadan, plansız alanlarda yapıldığı gibi halihazır harita üzerinde yapılmıştır. İlgili mevzuata göre "imar planı değişikliği" olarak hazırlanması gerektiği halde buna dikkat edilmediğinden ve plan değişikliğinde uyulacak şartlar yerine getirilmediğinden, dava konusu imar planı planlama esaslarına ve şehircilik ilkelerine aykırıdır.

5 - Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 27'nci maddesi, imar planı değişikliklerinde uyulması gereken esasları belirlemiş bulunmaktadır. Buna göre, imar planındaki bir sosyal altyapı alanının kaldırılması ya da küçültülmesi halinde, eksilen alan kadar eşdeğer alanın hizmet bölgesi içinde ayrılması gerekmektedir. Dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ile, 09.03.2005 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı'nda "bölge parkı" kullanışı kaldırılmış ve yerine "üniversite alanı" kullanışı getirilmiştir. Söz konusu düzenleme sosyal altyapı alanını azaltıcı niteliktedir. Bu tür değişikliklerin yapılabilmesi için eşdeğer sosyal altyapı alanının hizmet bölgesi içinde sağlanması gerekmekte olup, dava konusu işlemlerde anılan Yönetmelik hükmünün

gerekleri yerine getirilmemiştir. Bu durum planlama esaslarına aykırıdır.

6 - Dava konusu Maltepe Üniversitesi'ne ait 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nın yapımında 09.03.2005 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı ile bütünlük sağlanmamıştır. Bu nedenle de, dava konusu imar planı ile yapılan yol düzenlemeleri çevre imar planı düzenlemeleriyle uyum göstermemektedir. Bu durum imar planlarının bütüncül yaklaşımında elde edilmesi gerektiği ilkesine aykırılık taşımaktadır.

7 - 2009 yılının Eylül ayında yaşanan sel felaketi bir kez daha dere yatakları ve mutlak koruma alanlarının yapılaşmadan korunması gerektiğini göstermiştir. Buna rağmen, dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ile dere mutlak koruma alanlarında üniversite alanı düzenlemesi yapılmış olup, bu durum dava konusu imar planının afet riskleri karşısında gerekli önlemleri alamadığını açıkça ortaya koymaktadır.

8 - 09.03.2005 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı kararlarına uygun olarak "Bölge Parkı" kullanımında kalan alan bütünü için İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na "Maltepe Bölge Parkı Fikir Projesi Yarışması" düzenlenmiş olup, Odamızca da jüri üyesi görevlendirilen söz konusu yarışma sonucunda bir proje uygulanmak üzere derece almıştır.

600 hektar yüzölçümlü alanı kapsayan söz konusu Bölge Parkı'nın Maltepe ve çevresi için yaşamsal önemde bir aktif yeşil alan olduğu ve benzer özellikte yeşil alanlar oluşturulmasının yoğun yapılaşmalar nedeniyle neredeyse imkansız olduğu da dikkate alındığında, Maltepe Bölge Parkı'nın yarışma projesi doğrultusunda korunması ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na uygulanmasının önemi daha net anlaşılacaktır. Oysa, yarışma projesi ile Bölge Parkı bütünü içinde tasarlanmış olan bir kısım alan dava konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı tarafından üniversite alanına dahil edilmiş olup, bu husus İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenen fikir projesi yarışmasının da uygulanamaz hale gelmesine sebep oluşturmaktadır.

9 - Dava konusu imar planı alanında halen kaçak yapılar bulunmakta olup, bu hususun 3194 Sayılı Kanun'un ilgili hükümleri gereğince dikkate alınması ve işlem tesis edilmesi gerektiği halde, dava konusu imar planı ile bu yapıların koruma altına alınması da şehircilik ilkeleri ve kamu yararına açıkça aykırılık taşımaktadır.

HUKUKİ NEDENLER: 3194 s. Kanun, bu kanunlara dayanılarak çıkarılmış yönetmelikler ve ilgili diğer tüm mevzuat,

DELİLLER: Davalı İdare tarafından verilen dava konusu kararlar, plan çizimleri, plan notları ve her türlü belgeyi ihtiva eden işlem dosyaları, keşif ve bilirkişi incelemesi ve her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM: Açıklanan ve Mahkemenizce resen saptanacak nedenlerle;

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 27.08.2009 tarihinde re'sen onaylanan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 20.10.2009 – 20.11.2009 tarihleri arasında askıda ilan edilen "Maltepe Üniversitesi yerleşkesine ait 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı"nın öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yana yükletilmesine karar verilmesini saygılarımızla vekaleten arz ve talep ederiz. 19.01.2010

27.08.2009 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından tasdik edilen ve Maltepe Belediye Başkanlığı'nda 16.09.2009 – 16.10.2009 tarihleri arasında askıya çıkarılan, Maltepe Üniversitesi'ne ait Maltepe Bölge Parkı 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nı da aşağıdaki metinde okuyacağınız gerekçelerle yargıya taşıdık.

AÇIKLAMALAR:

DAVA AÇMA EHLİYETİ YÖNÜNDEN

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası,

mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

DAVANIN ESASI HAKKINDAKİ AÇIKLAMALARIMIZ

1- Dava konusu 27.08.2009 onay tarihli 1/1000 Ölçekli Maltepe Üniversitesi Uygulama İmar Planı'nın Açıklama Raporu'nda, plan kararlarının dayanağı olarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca 27.01.1998 tarihinde onaylı 1/50 000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım Planı Değişikliği gösterilmiştir. Ancak, söz konusu 1/50 000 Ölçekli Nazım Plan ve Değişiklikleri, 1/100 000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca 15.06.2009 tarihinde onaylanarak 17.07.2009 tarihinde ilan edilmesiyle geçerliliğini yitirmiştir. Buna karşın, dava konusu imar planı, eski tarihli ve yürürlüğü bulunmayan 1/50 000 Ölçekli Nazım Plan hükümleri dikkate alınarak onaylanmıştır. Bu nedenle, dava konusu 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı yasal dayanaktan yoksundur.

2- 3194 Sayılı İmar Kanunu ve eki yönetmelik hükümleri ile diğer ilgili mevzuata göre, 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planının onaylanarak yürürlüğe girmesinden sonra, eski tarihli üst

ölçekli planların yürürlükten kalkması, ya da kademelenme ilişkisi söz konusu ise, alt ölçekli planın üst ölçekli plan kararlarına göre revize edilmesi gerekmektedir. 1/50 000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım Planı, gerek tür ve gerekse de ölçek olarak mer'î mevzuata göre plan kademelenmesinde yeri olmayan, 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planının alt kademe planı olduğuna dair herhangi bir yasal düzenleme bulunmayan bir plandır. Mülga İmar ve İskan Bakanlığı'nca onaylandığı 1980 yılının koşullarına göre yapılmış ve yürürlüğe konulmuş, İstanbul'un eski üst ölçekli planıdır. Dolayısıyla da, bugünkü yasal mevzuat uyarınca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca onaylanarak yürürlüğe konulan 1/100 000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın yürürlüğü ile birlikte hukuki ve teknik geçerliliğini yitirmiştir.

Bu açıklamalar ışığında, 1/100 000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nın onaylanarak aleniyet kazandığı 17.07.2009 tarihinden sonra, eski tarihli ve geçersiz 1/50 000 Ölçekli Nazım Plan hükümleri uyarınca İmar Kanununun 9'uncu maddesine göre 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca re'sen onaylanması yasal düzenlemeler ve hukuk karşısında geçersiz bir işlemdir.

3- Dava konusu imar planının, 1/100 000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı doğrultusunda İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca yapımına başlanan ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına duyuruları yapılan 1/25 000 Ölçekli İstanbul Nazım İmar Planı'nın onaylanmasına müteakip ve bu plana uygun olarak hazırlanması gerektiği halde, dava konusu planın hiçbir zorunluluk olmamasına rağmen Bakanlık tarafından aceleyle onaylanmasında kamu yararı bulunmamaktadır.

Bunların yanı sıra, 3194 Sayılı İmar Kanununun 9'uncu maddesine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca re'sen onaylanarak yürürlüğe giren Maltepe Üniversitesi 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı ile uyumlu 1/5000 ölçekli nazım imar planının da aynı yasal yetki uyarınca onaylanarak askıya çıkarılması gerektiği halde, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca askıya

çıkarılmamış olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, dava konusu 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nın hangi nazım imar planı kararına uygun olarak hazırlandığı ve onaylanarak askıya çıkarıldığı hususunda yasal bir boşluk oluşmuştur. Bu bakımdan, dava konusu 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı'nın dayanağı olan herhangi bir aleniyet kazanmış 1/5000 ölçekli nazım imar planı bulunmamaktadır. Bu husus 3194 Sayılı İmar Kanununa açık aykırılık oluşturmaktadır.

4- Öte yandan, dava konusu imar planı ile "üniversite alanı" kullanımına ayrılan alanın önemli bir bölümü, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca 09.03.2005 tarihinde onaylı 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı'nda "Bölge Parkı" kullanımında kalmaktadır. Buna rağmen, dava konusu imar planı, yürürlükteki söz konusu 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı'nı dikkate almadan, plansız alanlarda yapıldığı gibi halihazır harita üzerinde yapılmıştır. İlgili mevzuata göre "imar planı değişikliği" olarak hazırlanması gerektiği halde buna dikkat edilmediğinden ve plan değişikliğinde uyulacak şartlar yerine getirilmediğinden, dava konusu imar planı planlama esaslarına ve şehircilik ilkelerine aykırıdır.

5- Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 27'nci maddesi, imar planı değişikliklerinde uyulması gereken esasları belirlemiş bulunmaktadır. Buna göre, imar planındaki bir sosyal altyapı alanının kaldırılması ya da küçültülmesi halinde, eksilen alan kadar eşdeğer alanın hizmet bölgesi içinde ayrılması gerekmektedir. Dava konusu imar planı ile, 09.03.2005 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı'nda "bölge parkı" kullanışı kaldırılmış ve yerine "üniversite alanı" kullanışı getirilmiştir. Sosyal altyapı alanını azaltıcı değişiklik yapılırken anılan Yönetmelik hükmünün gerekleri yerine getirilmemiş ve eşdeğer alan ayrılmamıştır. Bu durum planlama esaslarına aykırıdır.

6- Ayrıca, 1/5000 Ölçekli Büyükbakkalköy Çevresi Nazım İmar Planı'na göre "Bölge Parkı" kullanımında kalan alan bütünü için İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca "Maltepe Bölge Parkı Fikir Projesi Yarışması" düzenlenmiş olup, Odamızca da jüri üyesi

görevlendirilen söz konusu yarışma sonucunda bir proje uygulanmak üzere derece almıştır.

600 hektar yüzölçümlü alanı kapsayan söz konusu Bölge Parkı'nın Maltepe ve çevresi için yaşamsal önemde bir aktif yeşil alan olduğu ve benzer özellikte yeşil alanlar oluşturulmasının yoğun yapılaşmalar nedeniyle neredeyse imkansız olduğu da dikkate alındığında, Maltepe Bölge Parkı'nın yarışma projesi doğrultusunda korunması ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca uygulanmasının önemi daha net anlaşılacaktır. Oysa, yarışma projesi ile Bölge Parkı bütünü içinde tasarlanmış olan bir kısım alan dava konusu imar planı tarafından üniversite alanına dahil edilmiş olup, bu husus İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenen fikir projesi yarışmasının da geçersiz hale gelmesine sebep oluşturmaktadır.

YÜRÜTMİYİ DURDURMA İSTEMİ HAKKINDA

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27.maddesine göre: "Danıştay ve idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç ve imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler." denilmek suretiyle mahkemelerce yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için dava konusu işlemin açıkça hukuka aykırı olması ve idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması şartlarının birlikte gerçekleşmesini aramıştır.

Dava konusu plan değişikliklerinin hukuka, kamu yararına ve şehircilik ilke ve esaslarına aykırılığı yukarıda ayrıntılı olarak ifade edilmiştir. Öte yandan söz konusu plan değişikliği ile bahsi geçen parsellerde yeni yapılaşmaların başlaması, kentsel altyapının bölgeye götürülmesi sonucunda, aslında planlama ilkeleri ve kamu yararına aykırı bir işlem dayanak alınarak emrivaki yaratılmış olacaktır. Bu emrivakinin önlenmesi ve kent ve kamu adına telafisi olanaksız zararlara mahal verilmemesi için, kesin yargı kararı oluşturuluncaya kadar, uygulamanın yürütmesinin durdurulması, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin bir gereği olarak ortaya çıkmaktadır.

Anılan sebeplerle DAVALI İDARENİN SAVUNMASI ALINMADAN ÖNCE YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARI VERİLMESİNİ BU MÜMKÜN OLMADIĞI TAKTİRDE İSE İDARENİN SAVUNMA SÜRESİ KISA TUTULURAK YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA VE BU KARARIN MEMUR ELİYLE DAVALI İDAREYE TEBLİĞİNE karar verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

HUKUKİ NEDENLER : 3194 s. Kanun, bu kanunlara dayanılarak çıkarılmış yönetmelikler ve ilgili diğer tüm mevzuat,

DELİLLER : Davalı İdare tarafından verilen dava konusu kararlar, plan çizimleri, plan notları ve her türlü belgeyi ihtiva eden işlem dosyaları, itiraz yazıları keşif ve bilirkişi incelemesi ve her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda izah edilen nedenlerden dolayı ileride telafisi mümkün olmayan zararlara neden olunmaması için öncelikle davalı idarenin savunması beklenmeksizin, 27.08.2009 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından tasdik edilen ve Maltepe Belediye Başkanlığı'nda 16.09.2009 – 16.10.2009 tarihleri arasında askıya çıkarılan, 1/1000 ölçekli Maltepe Üniversitesi Uygulama İmar Planı'nın yürütmenin durdurulmasına ve iptaline; ayrıca yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesi hususunu saygılarımızla arz ve talep ederiz. 12.02.2010

1/5000 ÖLÇEKLİ ARNAVUTKÖY MERKEZ VE ÇEVRESİ NAZIM İMAR PLANI'NA İTİRAZ ETTİK

Konu: İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisince 24.11.2009 tarihinde onaylanarak, 22.12.2009 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde askıya çıkarılan 1/5000 ölçekli Arnavutköy Merkez ve Çevresi Nazım İmar Planına itirazımız.

İtiraz konusu 1/5000 ölçekli Arnavutköy Merkez ve Çevresi Nazım İmar Planı üst

ölçekli planlar ile birlikte değerlendirildiğinde; meriyette bulunan 15 Haziran 2009 tasdik tarihli 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni planında Arnavutköy yerleşim alanının; kırsal yerleşim alanı, mera alanı, tarımsal niteliği korunacak alan, meskun alan, kentsel ve bölgesel yeşil ve spor alanı ve orman alanı olarak tariflendiği görülmektedir.

Fakat 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı ile 1/5000 ölçekli Arnavutköy Merkez ve Çevresi Nazım İmar Planı birlikte değerlendirildiğinde; itiraz konusu planda verilen yapılaşma hakları ve plan hükümleri ile getirilen yapılaşma koşul ve esaslarının 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planına aykırı olduğu ve itiraz konusu planın Çevre Düzeni Plan hükümleri göz ardı edilerek hazırlandığı görülmektedir.

İstanbul'un en önemli kaynakları olan havza alanları açısından bakıldığında ise; Alibey Havzası uzun mesafe koruma kuşağı ve Sazlıdere Havzası orta ve uzun mesafe koruma kuşakları bulunan plan alanında bu alanların gerektirdiği hassasiyetin gösterilmediği görülmektedir. Yoğun bir yapılaşma baskısı altında olan İstanbul'un içme suyu havzalarında yer alan yapılaşmanın desantralizasyonu ve havza nüfuslarının sistemli bir şekilde alandan tahliye edilmesi gerekirken itiraz konusu plan ile bu olmazsa olmaz uygulama yerine havza alanlarında mevcut yapılaşma hakları korunmaya çalışılmaktadır. İstanbul'un en önemli doğal kaynakları olan su havzaları itiraz edilen plan kararları ve İstanbul'un diğer bölgelerinde görülen benzeri plan kararları ile yok edilmektedir. İtiraz konusu plan ile söz konusu alanların rehabilitasyonuna yönelik politikalar belirlenmesi gerekirken, plan bu alanlardaki yapılaşmayı koruma gibi yanlış bir yaklaşımı devam ettirmektedir. Bu nedenlerle itiraz konusu plan havza alanlarına getirdiği yapılaşma kararları ile İSKİ Kanunu ve Yönetmelikleri ile şehircilik ilke ve esaslarına aykırı olarak elde edilmiştir.

Havzalar bakımından 16.07.2009 tarih ve 14 Sayılı Genel Kurul Kararı ile kabul edilerek 28 Temmuz 2009 tarihinde yürürlüğe giren İSKİ İçme Suyu Havzaları Yönetmeliği uyarınca Arnavutköy ilçesi için merkezde orta mesafeli koruma alanı ortalama yoğunluk değeri 40 kişi/ha ve uzun mesafeli koruma alanı

ortalama yoğunluk değeri 80 kişi/ha, kırsalda ise orta mesafeli koruma alanı ortalama yoğunluk değeri 20 kişi/ha ve uzun mesafeli koruma alanı ortalama yoğunluk değeri 25 kişi/ha olarak tanımlanmıştır. Alibey Havzası uzun mesafe koruma kuşağı ve Sazlıdere Havzası orta ve uzun mesafe koruma kuşaklarının yer aldığı 1/5000 ölçekli Arnavutköy Merkez ve Çevresi Nazım İmar Planında ise bu kriterlere uyulmamış ve Yönetmelik ile hüküm altına alınan yapılaşma değerlerinin çok üzerinde yapılaşma değerleri verilmiştir. Buna göre rehabilite edilmesi ve İçme Suyu Havzaları Yönetmeliği uyarınca yapılaşma oranlarının düşürülmesi gereken meskûn alanlarda, yüksek yoğunluk konut yapılaşma hakkı verilerek brüt yoğunluk 500 kişi/ha olarak tanımlanmıştır. Bu değer yönetmelik ile uygun görülen yapılaşma oranının 12 katına tekabül etmektedir. Bu nedenle itiraz konusu plan ile İstanbul'un en önemli ve korunması gerekli doğal kaynağı olan havza alanları üzerindeki yapılaşma baskıları meşrulaştırılmaktadır. Ayrıca, bahsi geçen durum, 15 Haziran 2009 tt. 1 / 100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan notlarında "Özel Hükümler" bölümünde yer alan "Yapı Yasağı ya da Sınırlama Getirilen Alanlar"a ait plan hükümlerine de aykırılıklar içermektedir.

Yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde, yapılaşma koşulları ve plan bütünlüğü açısından sakıncalar taşıdığı kanaatinde olduğumuz söz konusu plan değişikliğine itirazlarımızı sunar; diğer itirazlarımıza ilişkin yasal haklarımız saklı kalmak kaydıyla, plan değişikliğinin iptal edilerek konunun tekrar değerlendirilmesi için gereğinin yapılması isteğimizi bilgilerinize sunarız.

ERGENE HAVZASI REVİZYON ÇEVRE DÜZENİ PLANI'NA DAVA AÇTIK

Çevre ve Orman Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) adına Tekirdağ Valiliği arasında imzalanan protokol çerçevesinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi şirketlerinden BİMTAŞ bünyesindeki İstanbul Metropolitan Planlama Merkezi tarafından hazırlanarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na sunulmuş olan, Çevre ve Orman Bakanlığı

ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü tarafından 24.08.2009 tarihinde onaylanan 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nı yargıya taşıdık.

AÇIKLAMALAR

DAVA AÇMA EHLİYETİ YÖNÜNDEN

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

ESAS YÖNÜNDEN GEREKÇELERİMİZ

Dava konusu plan hükümleri aşağıda da açıklanacağı üzere açıkça hukuka aykırı olup söz konusu hükümler incelendiğinde kanun koyucu tarafından amaçlanan düzenlemeleri karşılamadığı anlaşılmaktadır. Odamız tarafından işbu dilekçede ifade edildiği üzere

planın öncelikle yürütmesinin durdurulması ve ardından iptali gerekmektedir.

Çevre Düzeni Planları'nın Hukuki Boyutu;

Ülkemizde birçok yasada Çevre Düzeni Planları tarif edilmekte ve bunlar arasında tanım farklılıkları bulunmaktadır. Bu tanımları özetlemek gerekirse;

09.05. 1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanununun 5. Maddesinde Çevre Düzeni Planı; "Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır" biçiminde tanımlanmaktadır. İmar Kanunu'nun uygulamasına ait 17.03.2001 tarihli "Plan Yapımına Ait Esaslara İlişkin Yönetmelik"te Çevre Düzeni Planı; "Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel - kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1:50000, 1:100000, veya 1:200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan planı" olarak tanımlanmaktadır.

04.03.2005 tarihli 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda İl Çevre Düzeni Plânı tanımı yapılmakta ve planın "valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır" denilmektedir. İl genel meclisi; "İl çevre düzeni plânı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak" yetkisine sahiptir.

08.05.2003 tarihli 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun'un 2h ve 10c maddelerinde; "Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkân veren rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere, kalkınma plânları ve bölge plânları temel alınarak çevre düzeni plânlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını

sağlamak." yetkisi verilmiştir. 04.11.2000 tarihli Çevre Bakanlığı'nın "Çevre Düzeni Planı Yapılması Esaslarına Dair Yönetmelik"in 6. Maddesinde; "Birden fazla ili kapsayan planlama çalışmalarında, yerinde yapılacak veya Bakanlıkla birlikte yürütülecek işlemlerde koordinasyon, planlama alanındaki en büyük araziye sahip il valiliğince yürütülür", 7. Maddesinde; "Yeni Çevre Düzeni Planı teklifleri ile bu Planların revizyon, ilave veya değişiklik teklifleri, ilgili kurum veya kuruluşların görüşleri ile birlikte ilgili valilik veya belediyeye sunulur. Valilik veya belediye bu teklifleri gerekçeli görüşleri ile birlikte Bakanlığa gönderir", 8.Maddesinde; "Bakanlık gelen teklifleri değerlendirerek ön uygunluk kararı verebilir, reddedebilir veya planlama sınırını değiştirebilir. Ön uygunluk kararı verilen teklifler için asgari teknik esaslar belirlenerek ilgili valiliğe veya belediyeye gönderilir.", 13. Maddesinde; "Halen yürürlükte bulunan Çevre Düzeni Planlarının revizyonu, ilavesi ve değiştirilmesi ile bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra Çevre Düzeni Planı yapılması ve onaylanmasında Bakanlık adına Genel Müdürlük görevli ve yetkilidir. Onay için sunulan plan teklifleri Bakanlıkça aynen kabul edilebileceği gibi reddedilebilir veya değiştirilerek kabul edilebilir.", 15. Maddesinde; "Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından onaylanmış planlar geçerlidir." Hükümleri yer almaktadır.

23.07.2004 tarih 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası'nda; "Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak." Hükümleri yer almaktadır.

Şehircilik ve İmar Kanun Tasarısı (Mayıs 2005): Çevre Düzeni Planı, il bütününde ve yerel kalkınma ekseninde hazırlanan; fiziki, sosyal ve ekonomik gelişmeye; ana ulaşım, altyapı, yatırımlar ve yerleşmelere dair genel arazi kullanımı ve gerektiğinde yer seçimine; ve ayrıca, doğal, tarihi ve kültürel kaynakların korunması ve geliştirilmesine dair strateji ve kararların bu Kanun amacı doğrultusunda belirlenmesi, sürdürülebilir ve planlı bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik, idareler ve disiplinler arası uyumu da sağlayan, uygulama araç ve programlarına sahip kapsamlı rapor ve eklerinden oluşan plandır.

İl sınırları bazında, Valilik koordinasyonunda, Büyükşehir Belediyeleri, İlçe Belediyeleri, İlk Kademe Belediyeleri, Belediyeler ve İl Özel idarelerince, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının, meslek odalarının, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın etkin katılımı sağlanarak hazırlanır ve İl Genel Meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. İl sınırları Büyükşehir belediye sınırı olarak kabul edilen Büyükşehirlerde Çevre Düzeni Planı; Büyükşehir Belediyesi Meclisince onaylanır ve yürürlüğe girer.

İkinci fıkradaki İdare Meclislerince değerlendirilen ve uygun görülen Çevre Düzeni Planı, ilan ve askı kararına bağlanarak, İdarece tespit edilen ilan yerlerinde karar tarihinden itibaren bir ay süre ile ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde plana itiraz edilebilir. İtirazlar, ilan süresini müteakip ilk Meclis toplantısında incelenerek kesin karara bağlanır ve bu doğrultuda plan onaylanarak yürürlüğe girer. Eğer itiraz yok ise, yeni bir karar alınmasına gerek duyulmaksızın, ilan süresi sonunda plan yürürlüğe girer.

Hazırlanacak olan Çevre Düzeni Planlarında; bölge planlama hedefleri ve Bölge Planı kararlarına uygunluğu ve Çevre Düzeni Planlarının birbirine uyumunu sağlamak amacıyla, Bakanlığın uygun görüşü alınır.

Çevre Düzeni Planı hazırlama usul ve esasları Bakanlık tarafından yayımlanan yönetmelikle belirlenir.

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce onaylanmış Metropolitan İmar Planları ve Çevre Düzeni Planları, bu Kanun hükümleri uyarınca hazırlanacak Çevre Düzeni

Planlarının onaylanmasıyla yürürlükten kalkar. Bu Kanunda yer alan Bölge Planları en geç yedi yıl, Çevre Düzeni planları ise en geç beş yıl içinde hazırlanır ve onaylanır” denildiği, ancak Şehircilik ve İmar Kanunu tasarısı halinde kalmış ve yasalaşamamıştır.

Çevre düzeni planları, gerek 6785 sayılı İmar Kanunu, gerekse 3194 sayılı İmar Kanununun yürürlükte olduğu dönemde üst ölçek plan olarak, en fazla sayıda ve genişlikte alanda yapılan plan türü olmuştur. Bu plan, başlangıcından bugüne kadar gerek merkezi gerek yerel yönetimler için içeriğinde ve ölçeğinde, kapsadığı alanlarda gerçekleşen farklılıklara rağmen “en önemli” üst ölçek plan türü olma özelliği ile yerini bulmuştur.

Yürürlükteki mevzuat kapsamında çevre düzeni planlarının yapım yetkileri ile ilgili önemli bir karmaşa yaşanmaktadır. Bunun en önemli nedeni, 3194 sayılı İmar Kanununda tanımlı yer alan Çevre Düzeni Planının yapım kuralları ile yapım ve onay yetkisine dair hükümlendirmelerin İmar Kanununda yer almamasıdır.

İmar ve İskan Bakanlığı - Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yapılan ÇDP;

6785 sayılı İmar Kanunu'nun yürürlükte bulunduğu sürede (1957-1985), her hangi bir yasal düzenleme olmamasına rağmen İmar ve İskan Bakanlığı 1960 yıllarda yapmaya başladığı Çevre Düzeni Planlarını, 6785 sayılı Kanunun, tüm planların onama yetkisini Bakanlığa vermesine dayanarak onaylamıştır. Bu dönemde çevre düzeni planlarının yasal dayanağı sorgulanmamıştır.

Çevre düzeni planlarının ortaya çıkışı ile mücavir alanların da ayrıca bir ilişkisi bulunmaktadır. İmar ve İskan Bakanlığı döneminde Bakanlık 6785 sayılı Kanunun belirlediği kurallar çerçevesinde mücavir alan tespit ve onaylarını yaparken, Belediyenin gelişme yön, büyüklük ve potansiyellerini dikkate almak ve belediyelerin ilerideki planlama uygulamalarını yönlendirmek üzere, mevzuatta yer almayan ancak bir gereksinime dayalı pratikle ortaya çıkan “mücavir saha plan”larını yapmaya, sınır ve bu planı birlikte onaylamaya başlamıştır. Hatta bazı orta ölçekli kentlerin mücavir alan sınırları, oldukça detaylı arazi kullanım kararları ile birlikte onaylanmıştır. Bu planlar giderek çevre düzeni planlarının da temelini oluşturmuştur.

Mücavir saha planından dönüşmesinin yanı sıra, 1960'lı yıllarda başlayan ve 1970'li yıllarda baskısını giderek artıran 2. konut

talepleri ile turizme yönelik yatırım talepleri, özellikle kıyı alanlarında Çevre düzeni planı yapımı konusunda önemli nedenler arasında yer almıştır. Ayrıca, 6785 sayılı İmar Kanununun tüzüğünde yer alan ve ifraz koşullarını 20.000 m2 ile sınırlayan hükmünün değiştirilmesi çevre düzeni planlarının bir diğer yapım amacı olmuştur. Özellikle kıyı alanlarında ifraz koşullarını farklılaştırarak turizm ve ikinci konut yatırımlarını gerçekleştirme araçlarından birisi, çevre düzeni planı olmuştur.

3194 sayılı İmar Kanununun “Tanımlar” başlıklı 5. maddesinde “Çevre Düzeni Planı”, “ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plan” olarak tanımlanmıştır.

İmar Kanunu uyarınca çıkartılan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte ise daha detaylı bir tanıma yer verilerek, “Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel-kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1/50000, 1/100000 veya 1/200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plan” çevre düzeni planı olarak tanımlanmıştır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 9 Kasım 1985 de İmar Kanunu yürürlüğe girdikten sonra, Kanunun 9. maddesinde yer alan “birden fazla belediyeyi ilgilendiren planların yapım ve re’sen onayının Bakanlık yetkisinde olmasına dayanarak bu planları yapmaya ve onaylamaya devam etmiştir. Ancak plan yapım ve onama yetkisinin değişik kurumlar eliyle yapımını mümkün kılan özel düzenlemeler arttıkça, çevre düzeni planları, sektörel plan yapan ve onaylayan kurumların hedefleri ile de çatışır hale gelmiştir. Bu nedenle ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile kendi planlarını yapma ve onama konusunda yetkili olan belediyelerin planları ile çevre düzeni planları yine çatışma konusu olmuşlardır. Diğer taraftan mevzii imar planları ile çevre düzeni planları arasında uyum sağlanamamıştır. Bir diğer çatışma konusu, tanımında yer alan “çevre” sözcüğüne dayanılarak, çevre düzeni planlarına ilişkin pratiğin ekolojik değerleri gözetip gözetmediği noktasında yaşanmıştır.

İmar Kanunu uyarınca çıkartılan yönetmeliklerde, 6785 ve 3194 sayılı Kanunlar uyarınca yapılan ÇDP yapım ve onay koşullarına ilişkin düzenlemelere yer verilmemişken Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğe 17 Mart 2001/24345 R.G. de yayımlanan yönetmelikle getirilen ilave maddelerle ÇDP yapım ve onay kuralları belirlenmiştir. Bu Yönetmelikte ÇDP ile ilgili olarak şu açıklamalara yer verilmiştir.

Çevre düzeni planları, varsa bölge planı esas alınarak yapılır. Çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde, planlanacak alan ve yakın çevresindeki alanlarda aşağıda genel başlıklar halinde belirtilen konularda ilgili kurum ve kuruluşlardan veriler elde edilir:

- i) Planlama alanının konumu ile ilgili bilgiler,
- ii) Yönetim yapısı, idari bölünüş, sınırlar,
- iii) Fiziksel yapı ve mevcut arazi kullanımı,
- iv) Çevresel değerler ve koruma alanları,
- v) Afet verileri, afete maruz alanlar, yerleşmeler ve özellikleri,
- vi) Planlama alanı ile ilgili demografik, sosyal, ekonomik, kültürel, tarihi vb. bilgiler,
- vii) Ulaşım ve enerji dahil teknik altyapı,
- viii) Sektörel yapı,
- ix) Askeri alanlar,
- x) Mülkiyet yapısı,
- xi) Yerleşmelerle ilgili yerel özellikler,
- xii) Planlama alanının özelliğine göre diğer konular.

Çevre düzeni planı yapılacak alan ve yakın çevresinin bir bütünlük içinde ele alınması ve değerlendirilmesi için eşik analizi, yerinde yapılan incelemeler gibi fiziksel çalışmalarla birlikte, bilimsel tekniklere ve yöntemlere dayalı, yeterli nitelikte ve kapsamda ekonomik, sosyal, kültürel, politik, tarihi, sektörel ve teknolojik araştırmalar yapılır, ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri alınır ve değerlendirilir.

Çevre düzeni planı kararları, yapılan inceleme, araştırma sonuçları ve görüşler değerlendirilerek oluşturulur. Plan raporunda, yapılan tüm inceleme ve araştırmalar, alınan görüş ve öneriler ve yapılan değerlendirmelerle birlikte, planın gerçekleştirilmesini sağlayacak uygulama araçları, kurumsal yapı ve denetim konularına dair ilkeler de yer alır.”

Bu yapım süreci ve belirlemeler, ÇDP’nın yerleşme ve yapılaşma ağırlıklı ele alındığını göstermekte, o güne kadar İmar ve İskan Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yapılmış olan planları tanımlar bir

içerikle düzenlenmektedir. Dayanağını da İmar Kanununun 5. maddesinde tanımlanan plandan almaktadır.

Çevre Bakanlığı ve Çevre Düzeni Planı;
Çevre Bakanlığı, 443 sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmündeki Kararnamenin 2nci maddesinin (c) bendine ve 11 inci maddesinin (d) bendine dayanarak “Çevre Düzeni Planlarının Yapılması Esaslarına Dair Yönetmelik”i 04.11.2000 tarihinde Resmi Gazetede yayınlamak üzere yürürlüğe koymuştur. Yönetmelikte yer alan “varsa bölge planı” yerine “Ülke ve Bölge plan kararlarına uygun olarak” hazırlanacaktır ifadesini içeren tanımı ile bu planların yapım yetkisinin Çevre Bakanlığında olduğunu açıklamıştır. Zamanın siyasi koşullarının da etkisi ile bu Yönetmelik uygulanmamış, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı çevre düzeni planlarını yapmaya ve onaylamaya devam etmiştir.

4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile “kalkınma planları ve bölge planları temel alınarak çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak, uygulanmasını sağlamak” görevi Çevre ve Orman Bakanlığı’na verilmiştir. Bu yasadan çok kısa bir süre sonra yürürlüğe giren 4864 sayılı kanun ile 4856 sayılı Kanuna bir madde eklenmiştir. Bu hüküm uyarınca, “Kalkınma, bölge ve metropoliten imar planlarına uygun olarak yapılan 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları ve bunlara ait değişikliklerden, 8.5.2003 tarihinden önce onaylanmak üzere Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca intikal ettirilmiş bulunan planlarla ilgili iş ve işlemler, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca tamamlanarak onaylanır.”

Bu arada Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yayınladığı çeşitli genelgeler ile 1/50.000 ölçekli Metropoliten plan yapma yetkisinin kendisinde olduğunu belirtmekte ise de; 23.07.2004 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun da ise “Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, Büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar planını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak” görevi Büyükşehir belediyelerine verilmiştir. Dolayısıyla bu alanlarda Çevre ve Orman Bakanlığının da Bayındırlık ve İskan

Bakanlığı’nın da 25.000 ölçekli plan yapım yetkisi kalmamıştır¹. Çevre ve Orman Bakanlığı; 25 Nisan 2005 tarihli 2005/4 sayılı Genelgesi ile İl Özel İdaresi Kanununun Uygulanmayacak Hükümler başlıklı 71. Maddesi ile Çevre ve Orman Bakanlığının kuruluş ve Görevleri hakkında Kanunun sayılmaması nedeniyle kendilerine kuruluş kanunu ile verilen çevre düzeni planı yapım yetkilerinin devam ettiğini açıklamaktadır.

Çevre Düzeni Planı Tanımlarının ortaya koyduğu durum;

Yukarıda değinildiği gibi, İmar Kanunu uyarınca çıkartılan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte ÇDP, “Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel-kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1/50000, 1/100000 veya 1/200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plan” çevre düzeni planı olarak tanımlanmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 9.uncu maddesinin b) bendinde ise “Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.” Hükümüne yer verilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının Çevre Kanunu’nun 6.ncı maddesinin değiştiren 9.uncu madde uyarınca yapılacak bölge ve havza bazındaki çevre düzeni planının niteliği madde gerekçesinde açıklanmamıştır. Buna ilave olarak, anılan Kanun metnine ilişkin değişiklik önergesinde belirtilen gerekçede yer verilen; “Bakanlığın görevleri arasında

¹ Bu noktada çevre düzeni ve nazım imar planının, gerçekte farklı türde ve içerikte planlar olduğunu unutmamak gerekir.

bulunmayan barınma, çalışma ve ihtiyaç alanlarını belirleme hükmü çıkarılmış...” ifadesi ve Kanun metninde geçen “Ülke fiziki mekanında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçlarının karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla...” ibaresi birlikte değerlendirildiğinde; Çevre Kanunu’nun anılan fıkrasında sözü edilen plan, yapılaşmaya ve yerleşmeye yönelik değil, imar, yapılaşma ve yerleşme sonucu ortaya çıkabilecek çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik nitelik taşıyan ve mekansal kararlar içermeyen ekolojik plan değerlendirmeleri yapılmaktadır. Bu husus 2872 sayılı Kanunun 6.ncı maddesinin gerekçesinde de belirtilmiştir.

1- Çevre ve Orman Bakanlığı, Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) arasında imzalanan protokol doğrultusunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi şirketlerinden BİMTAŞ’a bağlı İstanbul Metropolitan Planlama Merkezi (İMP) tarafından hazırlanan dava konusu 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı’nın plan müellifi konusunda belirsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Planlar üzerinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nda görevli bürokratların isim ve imzalarının bulunduğu belirlenmiştir. Bu durumda, dava konusu Çevre Düzeni Planı’nın plan müellifi İstanbul Büyükşehir Belediyesi olmaktadır. Oysa, ilgili mevzuatı uyarınca belediyelerin kendi hizmet ve yetki bölgelerinde planlama hizmetlerini yapıp, yaptırıp, onaylayabilecekleri açıktır. Bu durumda, Plan müellifi olarak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı bünyesinde görev yapan bürokratların kabul edilmesi söz konusu değildir ve söz konusu işlem, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa aykırıdır. Bu nedenlerle, dava konusu işlemin onay açısından ve hazırlanma koşulları açısından hukuka uyarlılığı bulunmamaktadır.

2- Dava konusu Planda, Havza ve Su Yönetimi ile çevresel değerlerin sürdürülebilirliği üzerine strateji ve politikaların geliştirilmesine ihtiyaç bulunduğu gözlenmektedir. Sanayi tesislerinin desantralizasyonu ve Organize Sanayi Bölgeleri’ne yönlendirilmeleri ilkesi Ergene Havzası’nın korunması ve yönetimi açısından

olumlu bir yaklaşım olsa da, teknik anlamda bir havza yönetimi ile bu hususun desteklenmesi gerekmektedir.

Plan Raporunun 2.10.31 maddesinde belirtilen çevresel kirleticiliği yüksek olan ve/veya çevresel tahribe neden olan sanayi türleri ve kullanımları listelenmiş ve bu tür kullanımların planlama alanında kesinlikle yer almayacağı ifade edilmiş olması olumlu bir yaklaşımdır. Ancak, başta D100 Karayolunun Çorlu-Edirne kesiminde gelişmiş bulunan ve yasal olmayan sanayi tesisleri hakkında hangi önleyici hükümlerin uygulanacağı anlaşılamamaktadır.

3- Plan Açıklama Raporu 2.10.3. maddesinde, “Planlama bölgelerinde, bu plan ilke ve stratejilerine uygun her il bütününde 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları yapılacak ve ilgili mevzuatı uyarınca onaylanacaktır. 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları yapılmadan alt ölçekli planlar ve plan revizyonları yapılamaz, onaylanamaz, ve uygulamaya geçilemez.” genel hükmü getirilmektedir (Plan Raporu, Sayfa 54). Söz konusu hüküm, 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları onaylanana kadar Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarında hiçbir ilave, revizyon ve/veya değişiklik yapılamayacağı sonucunu doğurmaktadır. Oysa, 3194 Sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre, herhangi bir alanda 1/5000 ölçekli imar planı yapılabilmesi için “varsa” çevre düzeni planına uygunluk şartı aranmaktadır. 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı’nın onaylanarak yürürlüğe girmesi sonucunda bu koşul yerine getirilmiş olmaktadır. Dolayısıyla da, ilgili mevzuatı uyarınca valilik ve belediyelerin yetkileri altında bulunan imar planlarının ve bu planlar üzerindeki revizyonların Çevre Düzeni Planı hükmü ile yasada tanımlanmayan bir koşula bağlanması uygun görülmemektedir. Bu sebeplerle, yukarıda aktarılan Plan hükmünün kaldırılması gerekmekte olup, 1/25.000 ölçekli il çevre düzeni planları onaylandıktan sonra alt ölçekli planların bu doğrultuda revize edilmesi yoluna gidilmesinde yarar görülmektedir. Kaldı ki, 1/25.000 ölçekli il çevre düzeni planlarının hazırlık sürelerinin ne kadar zaman alacağı da belirsiz olduğundan, valilik ve belediyelerin İmar Kanunundan aldıkları plan yetkilerinde belirsiz süreyle kısıtlamaya gidilmesi de sakıncalı bulunmaktadır.

Önceki yıllarda Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylı 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarının dava konusu 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ile birlikte yürürlükten kaldırılıp kaldırılmadığı hususunun plan hükümlerinde yer almaması uygulamada telâfisi güç sorunlara yol açacaktır. Ayrıca, önceki yıllarda ilgili idaresi tarafından onaylanan mevzî imar planları ile ilgili dava konusu Çevre Düzeni Planı'nda özel hükümler bulunduğu halde diğer nazım ve uygulama imar planları hakkında plan hükümleri ile herhangi bir açıklık getirilmemiş olması da yine uygulamada karışıklığa neden olacaktır.

Sonuç olarak,

Açıklanan nedenlerle 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nın yürütmesinin durdurulması ve iptali gerekmektedir.

YÜRÜTMİYİ DURDURMA İSTEMİ HAKKINDA

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27.maddesine göre: "Danıştay ve idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç ve imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler." denilmek suretiyle mahkemelerce yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için dava konusu işlemin açıkça hukuka aykırı olması ve idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması şartlarının birlikte gerçekleşmesini aramıştır.

Anılan sebeplerle uygun görüldüğü takdirde davalı idarenin savunması alınmadan önce yürütmenin durdurulması kararı verilmesini talep ediyoruz.

SONUÇ VE İSTEM: Açıklanan ve Mahkemenizce resen saptanacak nedenlerle;

Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 24.08.2009 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2 (h) ve 10 (c) maddeleri

ile 09.08.1983 tarihli ve 5491 / 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9 (b) maddesi uyarınca hazırlanan 24.08.2009 tarihinde onaylanan "1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı" hükümlerinin öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yana yükletilmesine karar verilmesini saygılarımızla vekaleten arz ve talep ederiz.

GEDİKPAŞA DAVASINDA YÜRÜTMİYİ DURDURMA KARARI

2008'in Ocak ayında Fatih İlçesi, Mimar Kemaleddin Mahallesi'nde bulunan Gedikpaşa İlköğretim Okulu'nu III. Derece Ticaret Alanı olarak ilan eden plan değişikliğine açtığımız davada Hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceği gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı verildi.

BASINDA ŞUBEMİZ

KENT MERKEZİ İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ Habertürk - 30 Kasım 2009

Habertürk Gazetesi'nde Taksim'e otomobille girişlerin ücretlendirilmesi ile araç yoğunluğunun önüne geçilebileceği fikri üzerine başlattığı tartışmada şube başkanımız Erhan Demirdizen, fikrin çıkış noktasının doğru olduğunu, fakat İstanbul'un böyle bir uygulama için uygun bir altyapıya sahip olmadığını belirtti. İstanbul'daki kent içi ulaşımın %90'ının karayolu ile yapıldığını altını çizen başkanımız, bu oranın raylı sistem ve deniz ulaşımı yatırımlarıyla azaltılması gerektiğini vurguladı.

İBB'nin PROJESİ HUKUKSUZ Birgün - 19 Aralık 2009

İBB'nin Haliç Metro geçişi için köprü inşaatı hazırlıklarına başlaması basının ilgisini çekerken Şube başkanımız Erhan Demirdizen, proje için Koruma Kurulu onayının olmadığını ve projenin hukuksuz olduğunu belirtti.

İBB'nin sınırlı kaynaklarını projesi onaylı olmayan bir inşaat için harcadığını belirten Demirdizen, bu sayede kurullar üzerinde baskı oluşturulduğunu, bu paralar boşuna harcanmamış olsun, gelin bu projeyi onaylayın diyebildiklerini hatırlattı.

SKYTÜRK "İŞİN ASLI" PROGRAMI 24.12.2009

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin gelecek vizyonu kapsamında gerçekleştirmeyi düşündüğü noktasal projelerin ele alındığı SKYTÜRK TV'deki "İşin Aslı" Programına canlı yayında konuk olan şube başkanımız Erhan Demirdizen, belediye kaynaklarının daha akıllıca kullanılması gerektiğinin altını çizdi.

Eminönü sahiline yapılacak futbol sahası, Beşiktaş Meydan düzenlemeleri, Martı şeklindeki Kabataş İskelesi gibi projelerin gerekliliğini sorgulayan Demirdizen, projeleri tek tek ele almadan önce, İstanbul'un ihtiyaç duyduğu yatırımlara öncelik verilmesini vurguladı.

TAŞERONA HAYIR! Radikal - 2 Ocak 2010

İtafiye Hizmetlerini Taşeron firma üzerinden karşılayan İstanbul İtfaiyesi'nde çalışan 898 itfaiyecinin sözleşmelerini taşeron firma üzerinden yenilemek istememeleri üzerine düzenledikleri

eyleme Odamız destek verdi. Konuyla ilgili olarak Radikal Gazetesine konuşan şube başkanımız Erhan Demirdizen, belediye hizmetlerinin kamu personeline sağlanmasının ve İtfaiyecilerin belediye bünyesinde kamu görevlisi olarak tanımlanmaları gerektiğinin altını çizdi. Özellikle İtfaiye hizmetinin Taşeron şirket üzerinden sağlanmasıyla oluşacak riske dikkat çeken Demirdizen, bu sayede İstanbul'un her yerinin itfaiye hizmetinden eşit olarak yararlanamayacağını vurguladı.

İstanbul Şehir Plancıları Odası Başkanı Erhan Demirdizen: Belediye hizmetlerinin mümkün olduğunca kamu görevlilerince sağlanması gerekir. Bu kural ne kadar bozulursa, bu hizmetler ne kadar özelleştirilirse zaman içerisinde kalite düşmektedir. İtfaiyenin taşeron bir şirkete vermesi bu hizmeti özel bir iş haline getiriyor ve risk oluşturur. İstanbul'un her bölgesinin itfaiye hizmetlerinden eşit olarak faydalanması gerekir. Ancak, itfaiyenin özel bir şirkete verilmesi, riskin fazla olduğu yerlerde fazla personelin, az olduğu bölgelerde ise az sayıda personelin çalışması demektir. Bu da İstanbul'un her yerinin itfaiye hizmetlerinden eşit olarak yararlanamaması demektir. İtfaiyenin belediye bünyesinde kamu görevi olarak devam etmesi gerekir. İtfaiye hizmetlerinin taşerona verilmesi, temizlik yada çevre düzenlemesine benzemez. Belediyenin bu kararını tekrar gözden geçirmesi gerekir.

MEYDAN DÜZENLEMELERİ SORUNLARA YOL AÇACAK Cumhuriyet - 2 Ocak 2010

İBB'nin Fatih, Aksaray, Bayrampaşa ve Beşiktaş'ta uygulamaya sokacağı meydan düzenlemelerinin yol açacağı sorunlarla ilgili haberde görüşlerini dile getiren şube başkanımız Erhan Demirdizen, özellikle Tarihi Yarımada'daki meydan düzenlemelerinin trafik sorununa yol açacağını belirtti.

GALATAPORT YENİDEN GÜNDEMDE Birgün - 21 Ocak 2010

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın GALATAPORT için yeniden ihaleye çıkılacağı yönündeki açıklamaları üzerine yeniden gündem konusu olması üzerine Odamızın görüşleri basında yer aldı.

İstanbul Şehir Plancıları Odası: Bütün kuralar alt üst edildi

İSTANBUL Şehir Plancıları Odası'nın Galataport projesi ne ilişkin ise maddeler şeklinde şöyle:
- Biraz "Tarihi Galata Limanı" ve Be-yoğlu Kentöl Str Alanının ayrılmaz bir parçası. Bunun gerektiği korumacı bir planlama ve proje yaklaşımı benimsenmedi. Bu tarihsel ve kentsel özellikler çok güçlü davrandı, yoğun bir yapılaşma ve inşaat ortamı.
- Biraz aynı zamanda kıyı alanı. Kıyıların toplumun eşit kullanımına açık olması, kamu yararı kullanımına ve bina sağlamak için de devlet hâkim ve tasarruflı altında bulunması Anayasa'dır zorunludur. Sadece Anayasa'de değil, çevresel koruma ve kullama ilkelere de gereğidir. Buna uyulmadı. Buradaki kıyı alanları insanları eşit kullanımına kapalıdır.
- İstanbul kentinin genel durumu ve

bu bölgenin koşullarına da hiç uyulmadı. Yeni buraya aynı anda binlerce yolcu taşıyan büyük genim yansımaları halinde, bu yolcuların kentin girişine panarama masel geleceği sorunsuz da herhangi bir yanıt anlamadık. Ulaşım altyapısı zaten işlevsiz bir alanda yeni bir yoğunluk doğurdu. Bunlar herhangi bir besleme kitabı da dayandırılmadı.
- İstanbul'un Kültür turizmine yönelik hedefleri açısından da doğru bir yaklaşım benimsenmedi. Buraya gelecek binlerce turist kenteeki etkinliklerle doğru bir biçimde ilişki kurması amaçlanmadı. Bunun yerine, gemilerle gelen turistlerin çevresinden izale edilmiş liman alanı içindeki alışveriş merkezleri, oteller ve diğer alanları kullanmaları düşünüldü. Oysa bu İstanbul'un turizm potansiyelinin doğru bir kullanımı da değildi.

- Danışman görevi bir turizm projesi olması beklenen "Galataport", aslında bir alışveriş merkezi ve otel projesi oldu. Yeni genitilden önceki turistlerin çok özünde sayısal insanlar tarafından kullanılabilir, alışveriş merkezleri ve oteller. "Kıyavayeli liman" Lafi sadece bir maske olarak kullandı. Norml koşullarda kıyıda inşa edilmiş mülkümün olmayan otel ve alışveriş merkezlerinin maske olması...
- Burada 1980'li yıllardan bugüne varolan uluslararası yolu limanınun geliştirilmesi yerine, buranın bir rant alanı haline getirilmesi düşünüldü. Burada, tek yastıklı kurum olarak Özgelleştirme İdaresi'nin belirlememi olması da etkendi oldu. İstanbul kenti, kıyı ve turizm konularıyla ilgili olan İstanbul'daki belediyeler, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı burada turizm çevre dışı kaldı.

